

Uchwała Nr...../23
Rady Miejskiej w Zwierzyńcu
z dnia 2023 r.

w sprawie: **przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zwierzyniec na lata 2023-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022r. poz. 559 z późn. zm.) w związku z art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 poz. 447 z późn. zm.) Rada Miejska w Zwierzyńcu uchwała, co następuje:

§1

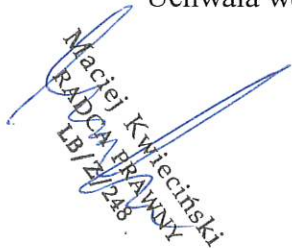
Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zwierzyniec na lata 2023-2025 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Zwierzyńca.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Maciej Kwieciński
RADCA PRAWNY
LB/Z/238

Uzasadnienie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zwierzyniec na lata 2023-2025 zostaje uchwalony w związku z tym, że skończył się czas na jaki opracowany był poprzedni program. Podstawą prawną do uchwalenia powyższego programu jest art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 poz. 447 z późn. zm.).

KIEROWNIK
Miejskiego Centrum Pomocy
Spawecznej w Zwierzyniec
Specjalista Organizacji i Wzrostu Społecznej
Elżbieta Waszarkowicz
Elżbieta Waszarkowicz

Załącznik
do uchwały.....
Rady Miejskiej w Zwierzynicy
z dnia

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zwierzyniec na lata 2023 – 2025

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Uwarunkowania prawne programu.....	6
3. Struktura demograficzna Gminy Zwierzyniec.....	7
4. Diagnoza sytuacji rodzin z Gminy Zwierzyniec.....	9
5. Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny.....	11
5.1. Zadania asystenta rodziny.....	11
5.2. Zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu.....	15
5.3. Zadania gminy.....	16
5.4. Zadania Miejsko Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zwierzyńcu.....	16
6. Analiza SWOT.....	17
7. Cele programu.....	18
8. Realizacja programu.....	20
9. Monitoring i ewaluacja.....	22
10. Źródła finansowania programu.....	23
11. Zakończenie.....	23

1. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zwierzyniec na lata 2023-2025 jest dokumentem opracowanym w celu realizowania przez samorząd zasady udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę. To najważniejsza grupa społeczna. Rodzina to pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze dziecka, w którym nabywa wiedzę o otaczającym świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Dziecko w rodzinie uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawę, zadowolenie, gniew) oraz wartościować co jest dobre, a co złe. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym zaangażowaniem. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces

prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny, tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych czynności, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje działania w taki sposób, aby przyniosły zamierzone efekty. Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Aby móc kompleksowo wspierać rodziny należy stworzyć gminny program wspierania rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zwierzyniec na lata 2023 – 2025 to usystematyzowana, długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu podniesienie efektywności oraz skuteczności działań podejmowanych przez instytucje samorządowe na rzecz rodzin zamieszkujących w Gminie Zwierzyniec. Podmiotem realizującym ten cel na poziomie Gminy Zwierzyniec jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu. Realizowane w ramach niniejszego programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną – w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny. Każde działanie w ramach programu ma na celu wzmocnienie i odzyskanie zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Niniejszy program zawiera diagnozę sytuacji społecznej rodzin zamieszkujących Gminę Zwierzyniec, a w szczególności:

- sytuację demograficzną mieszkańców gminy,
- diagnozę problemów społecznych wśród rodzin z Gminy Zwierzyniec, w szczególności w obszarze uzależnień oraz przemocy,
- analizę programów samorządowych oraz społecznościowych skierowanych do rodzin.

2. Uwarunkowania prawne programu

Podstawą prawną do realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny w systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2022r. poz. 447 z późn. zm).

Zadania przyjęte do realizacji są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2021r. poz. 2268 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r. poz. 1249 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021r. poz. 2137 z późn. zm.)
- Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r. W sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M. P. 2018 poz. 1007)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020r. poz. 2050 ze zm.)
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020r. poz. 1329 ze zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022r. poz. 447 ze zm.)
- Uchwała nr 10 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016r. W sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.
- Strategia Rozwiązywania Programów Społecznych Gminy Zwierzyniec na lata 2018-2028 przyjęta Uchwałą Rady Miejskiej w Zwierzyncu Nr XLIV/358/18 z dnia 12 kwietnia 2018r. zmieniona Uchwałą Rady Miejskiej w Zwierzyncu Nr XLV/367/18 z dnia 17 maja 2018r.

3. Struktura demograficzna Gminy Zwierzyniec.

Gmina Zwierzyniec podzielona jest na miasto Zwierzyniec oraz dziesięć sołectw. Na koniec września 2022r. całą gminę zamieszkiwało 6494 osób, z czego w mieście 3018 osób.

Na terenie Gminy Zwierzyniec funkcjonują następujące jednostki organizacyjne tj.

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Przedszkole Samorządowe
- Zakład Gospodarki Komunalnej,
- Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna,
- Warsztat Terapii Zajęciowej,
- Środowiskowy Dom Samopomocy,
- Szkoła Podstawowa w Zwierzyńcu im. Dzieci Zamojszczyzny.

Gmina Zwierzyniec z powodzeniem współpracuje z wieloma gminami zarówno w kraju i zagranicą. Współpraca odbywa się na wielu płaszczyznach, głównie jest to:

- bilateralne i wielostronne seminaria na aktualne i ważne tematy,
- poznawanie stylu życia, kultury i obyczajów partnerów zagranicznych,
- doskonalenie umiejętności posługiwanie się językami obcymi, a także za pośrednictwem Internetu,
- zakładanie Klubów europejskich,
- kontakty ze środowiskiem polonijnym,
- wypoczynek wakacyjny,

Wzajemne poznawanie systemu szkolnictwa, programów kształcenia, partnerstwo szkół,

- akcje pomocy charytatywnej,
- udział w programie Młodzież,
- organizacja „Polsko- Niemiecka współpraca Młodzieży”.

Struktura ludności stanowi podstawę większości analiz demograficznych, gdyż determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych. Poniższa tabela przedstawia liczbę ludności faktycznie zamieszkałą w gminie Zwierzyniec w latach 2019- 2022 ogółem (dane dotyczą stanu na dzień 31 grudnia każdego roku).

Tab. 1. Ogólna liczba mieszkańców Miasta i Gminy Zwierzyniec w latach 2019-2022

Lata	2019	2020	2021	2022 stan na 30.09.2022r.
Liczba ludności	6770	6707	6569	6494

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Stanu cywilnego w Zwierzyńcu

Tab. 2. Ludność według ekonomicznych grup wiekowych.

Rok	W wieku					
	Przedprodukcyjnym Wiek 0-17		Produkcyjnym Wiek 18-59/ 18-64		Poprodukcyjnym Wiek 60+/65+	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
2019	527	581	1872	2218	1112	460
2020	518	563	1827	2184	1131	484
2021	513	546	1774	2113	1118	505
2022 do 30.09.2022r.	494	523	1736	2063	1139	539

Źródło: Dane statystyczne z Urzędu Stanu Cywilnego w Zwierzyńcu

Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest spadek ludności. W porównywalnych latach liczba ludności maleje. Zauważalny jest spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, wzrasta natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

4. Diagnoza sytuacji rodziny z Gminy Zwierzyniec

Rodzina jest małą grupą społeczną szczególnego rodzaju, charakteryzującą się silnymi więzami emocjonalnymi istniejącymi pomiędzy jej członkami. Rodzina to także grupa formalna mająca określoną prawnie strukturę, cele i normy, w ramach których funkcjonuje w społeczeństwie. W art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej rodzina określana jest jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”.

Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywiają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny oparte na miłości i zrozumieniu. Skuteczne wsparcie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo- wychowawczych jest niezwykle ważne w przypadku rodzin, które wskazują deficyty w tym zakresie, ponieważ dziecko do pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, które właściwie zabezpiecza jego podstawowe potrzeby.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Dysfunkcje w rodzinie wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym. Duża część osób wykluczonych społecznie to osoby uzależnione głównie od alkoholu. Brak jest wiarygodnej statystyki dot. tego problemu. Jednak z obserwacji wynika, że jest to ogromny problem społeczny, wpływający destrukcyjnie na życie rodzinne. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. W związku z wprowadzeniem programu 500 + oraz innymi świadczeniami sytuacja w rodzinach w ostatnich latach znacznie się poprawiła. Przyczyniło się to w znacznej mierze do ograniczenia ubóstwa przede wszystkim w rodzinach wielodzietnych. Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzyncu wynika, że w 2019 roku z pomocy i wsparcia skorzystało 499 osób, w roku 2020 roku skorzystało 406 osób, natomiast 2021 roku liczba osób korzystających ze wsparcia i pomocy wyniosła 355 osób. Z analizy powyższych danych można zauważyć spadek osób korzystających z pomocy. W znacznej

mierze spowodowane jest to wprowadzeniem ustawy z dnia 11 lutego 2016r. „o pomocy państwa w wychowaniu dzieci”, przyznającej 500 zł miesięcznego świadczenia na dziecko w rodzinie do 18 roku życia. Ustawa ta przyniosła znaczną poprawę sytuacji finansowej rodzin zwłaszcza z większą ilością dzieci pozostających na utrzymaniu.

Na podstawie obserwacji w szkołach wnioskuje się, że istnieje problem agresji i przemocy w szkołach i w rodzinach. Młodzież czuje się zagrożona, wyobcowana i nie zawsze potrafi poradzić sobie z problemami. Coraz częściej zauważalny jest wzrost uzależnienia wśród młodych ludzi od Internetu, gier komputerowych, telefonu komórkowego, hazardu, które przedkładają kontakt z drugą osobą, przyrodą na rzecz wirtualnych kontaktów. Na skutek niewłaściwych wzorców wyniesionych między innymi z mass mediów, kryzysu autorytetu, zaburzona jest prawidłowa komunikacja między rodzicami a dziećmi oraz w środowisku rówieśniczym. Z roku na rok wzrasta bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, przez co zwiększa się zapotrzebowanie na porady specjalistyczne, terapie skierowane do rodziców opiekunów i dzieci. Z wniosków i rekomendacji wyżej wspomnianej ewaluacji wynika, iż należy nadal prowadzić kampanie społeczne o możliwości uzyskania wsparcia, prowadzić działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży, propagować właściwe postawy społeczne i rodzicielskie, kontynuować, dostosować i poszerzać ofertę pomocową do aktualnych potrzeb rodzin, podnosić kompetencje osób działających na rzecz dobra rodziny organizować w sposób atrakcyjny czas dla dzieci i młodzieży, usprawniać współpracę między instytucjami.

Rodziny pozostające w systemie pomocy społecznej charakteryzuje złożoność problemów w nich występujących. Poniższa tabela przedstawia z jakich powodów najczęściej osoby otrzymują pomoc. Należy pamiętać, że pomoc danej rodzinie mogła zostać udzielona z więcej niż jednego powodu.

Tab. 3. Powody przyznania pomocy w latach 2019- 2021.

Powód	2019	2020	2021
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Ubóstwo	79	67	55
Bezrobocie	52	40	35
Niepelnosprawność	56	49	45
Długotrwała lub ciężka choroba	50	44	44

Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	8	6	4
Alkoholizm	6	5	3

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni lat 2019-2021 najczęstszymi powodami przyznawania świadczeń były ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba. Różnorodność powodów przyznawania pomocy świadczy o konieczności kontynuowania kompleksowych działań na rzecz wsparcia dzieci i rodzin.

5. Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny

Zadaniem pracowników socjalnych zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu jest pomoc rodzinom i osobom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Jest to zarówno poradnictwo jak i konkretne usługi, które wspierają zwalczanie bezradności opiekuńczo- wychowawczej, zajmują się profilaktyką, walką z sytuacjami kryzysowymi, nałogami. Ośrodek wspiera i pomaga w stworzeniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej. W ośrodku zatrudniony jest asystent rodziny, który może współpracować maksymalnie z 15 rodzinami. Liczba rodzin przypadająca na jednego asystenta rodziny jest uregulowana ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Asystent rodziny to osoba, która towarzyszy rodzinie, szczególnie rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań w trudnej sytuacji życiowej. Asystent pracuje również z rodzinami dzieci z niepełnosprawnościami i kobietami w ciąży w ramach ustawy „Za życiem”.

5.1. Zadania asystenta rodziny:

Asystent rodziny pomaga i wspiera w pokonywaniu trudności tak, aby rodzina w przyszłości potrafiła samodzielnie poradzić sobie z różnymi problemami. Asystent jest doradcą rodziny, odnajduje mocne strony, pomaga wykorzystać posiadane zasoby rodziny, które pozwolą na pokonanie trudności. Motywuje do podejmowania działań oraz wspiera w realizacji wyznaczonych, realnych celów. Asystent zwiększa poczucie wpływu na własne życie oraz podnosi samoocenę wszystkich członków rodziny. Nie wyręcza rodziny, ale wskazuje,

motywuje oraz naprowadza. Asystent rodziny koncentruje się na wspieraniu rodziny, towarzyszeniu w rozwoju jego członkom oraz pedagogizacji rodziców, czyli dostarczaniu im wiedzy związanej z wychowaniem dzieci (pracuje zwłaszcza nad poprawą umiejętności opiekuńczo-wychowawczych).

Asystent pracuje z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub innym miejscu uzgodnionym z rodziną (urzędy, organizacje, szkoły, sądy i inne). Początkowo spotyka się z rodziną często, następnie coraz rzadziej. Asystent rodziny prowadzi dokumentację, planuje z rodziną, co i jak zrobić oraz pisze sprawozdania z wykonanych działań. Współpracuje z innymi pracownikami różnych instytucji pracującymi z rodziną dla dobra całej rodziny.

Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziny, która nie potrafi samodzielnie pokonywać trudności życiowych, zwłaszcza problemów opiekuńczo – wychowawczych. Jego działania zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dziecka w rodzinie lub powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziców.

Rolę i zadania asystenta rodziny reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;

8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psycho-educacyjnych;
12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14. realizacja zadań określonych w ustawie o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
15. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
16. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
17. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
18. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
19. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
20. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie:

- Kobiet w ciąży i ich rodziny,
- Rodzin, w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko,
- Kobiet, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu,
- Kobiet, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych mają prawo do skorzystania z pomocy i wsparcia asystenta rodziny.

Asystent rodziny koordynuje poradnictwo na wniosek ww. osób. Do zadań asystenta rodziny w szczególności należy:

- Wsparcie i towarzyszenie emocjonalne;
- Zapoznanie kobiety i/lub rodziny z Informatorem dotyczącym możliwości wsparcia;
- opracowanie wspólnie z kobietą i/lub rodziną indywidualnego katalogu możliwego wsparcia;
- Poradnictwo w zakresie zapewnienia odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla kobiety w okresie ciąży, porodu i połogu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych,
- Poradnictwo w zakresie zapewnienia odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dziecka ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu
- Występowanie przez asystenta rodziny w imieniu osób, na ich żądanie do podmiotów w celu umożliwienia im skorzystania ze wsparcia, na podstawie pisemnego upoważnienia.

Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, który pozwoli jej na samodzielne funkcjonowanie, wychowywanie dzieci i rozwiązywanie występujących problemów.

Tab. 4. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny.

Rok	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin	13	13	15	15

Od stycznia 2017r. obowiązuje ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Przewiduje ona, iż z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 tys. zł.

Przewodnikiem rodzin po systemie wsparcia ma być asystent rodziny, którego zadaniem będzie koordynowanie dostępnej pomocy. Zadanie asystenta realizowane będzie jako usługa powszechnie dostępna polegająca na koordynacji wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym

okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Kobiety w ciąży i ich rodziny będą mogły każdorazowo zgłosić potrzebę objęcia wsparciem asystenta rodziny do gminy.

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, prawnego, zawodowego, itp.) terapii systemowej rodzin, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca powinna opierać się o kontrakt z rodziną. Poradnictwo powinno dotyczyć sposobów zaspokajania potrzeb dziecka i rozwiązywania problemów wewnątrzrodzinnych. Terapia rodzin powinna być prowadzona z wykorzystaniem najnowszych metod i technik terapeutycznych. Na terenie Gminy Zwierzyniec mieszkańcy mogą korzystać z darmowych konsultacji radcy prawnego, psychologa dla osób dorosłych, psychologa dla dzieci i młodzieży oraz instruktorów do spraw uzależnień.

5.2. Zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu realizuje rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Podstawą prawną do udzielenia pomocy w formie dożywiania są dwie uchwały Rady Miejskiej w Zwierzyńcu: Uchwała Nr XLVII/393/18 z dnia 26 lipca 2018r. w sprawie ustalenia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019- 2023 i Uchwała Nr III/13/18 z dnia 20 grudnia 2018r. podjęte na podstawie Uchwały Rady Ministrów Nr 140 z dnia 15 października 2018r .

Celem programu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i środowisk wiejskich oraz dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Tab. 5. Ilość dzieci z Gminy Zwierzyniec dożywianych w ramach Programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”

Rok	2019	2020	2021	2022 do dn. 30.09.2022r.
Liczba dzieci korzystających z dożywiania	122	112	80	77

5.3. Zadania gminy:

W Gminie Zwierzyniec realizowane są zadania w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Celem programu jest przede wszystkim ograniczenie przemocy domowej na terenie miasta i Gminy Zwierzyniec poprzez sprawnie działający system przeciwdziałania przemocy i skuteczną pomoc ofiarom przemocy. Powołany jest Zespół Interdyscyplinarny zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny to grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się udzieleniem pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. Działania te skierowane są na rozwiązywanie konkretnego problemu poprzez ustalenie sytuacji danej rodziny dotkniętej przemocą w ramach procedury „Niebieskie Karty” i wystosowania wytycznych do działania powołanych grup roboczych.

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, iż w 2019r. założonych zostało 19 formularzy „Niebieska Karta”- w każdym przypadku procedura została wszczęta przez policję. W 2020r. założonych zostało łącznie 14 formularzy „Niebieska Karta” : pracownicy socjalni założyli 1 formularz”, Policjanci z Posterunku Policji 13 formularzy. W 2021r. założono 16 formularzy „Niebieska Karta” wszystkie zostały założone przez Policję.

5.4. Zadania Miejsko Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zwierzyńcu:

Kolejną kwestią jest problem alkoholizmu, który jest podejmowany przez pracowników socjalnych we współpracy z Miejsko- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zwierzyńcu. Nadużywanie alkoholu przez jednego członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego, rodzi poważne problemy i jest przyczyną cierpienia dorosłych i dzieci. Konsekwencją życia z partnerem nadużywającym alkoholu może być tzw. współuzależnienie. Istotne z punktu widzenia trwałości i jakości życia rodziny z problemem alkoholowym jest objęcie całej rodziny pomocą terapeutyczną . Wskazane jest aby placówki leczenia odwykowego w programie podstawowym terapii organizowały sesje rodzinne i spotkania konsultacyjne dla rodzin, a w programie pogłębionym terapię par, terapię rodzinną lub wybrane treningi zachowania np. komunikacji rodzinnej, umiejętności wychowawczych, bliskości.

Udzielanie pomocy dzieciom z rodzin z problemami alkoholowymi może odbywać się w różnych placówkach i mieć różną formę. To pozwoli na wszechstronne zaspokojenie różnych potrzeb związanych z danym środowiskiem.

W celu pomocy rodzinom z problemem alkoholowym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu współpracuje z instytucjami, które mogą pomóc rodzinom w rozwiązaniu jej problemów, a zwłaszcza w zakresie podejmowania interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych.

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Skupia się ona głównie na odpowiedzi na pytania: „Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym rozwój?”, „Jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?”. Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu wspierania rodziny oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu w Gminie Zwierzyniec.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Doświadczenie lokalnych instytucji w pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo- wychowawcze, realizacja licznych działań nakierowanych na wsparcie rodziny.	1. Niewystarczająca motywacja oraz zaangażowanie rodzin do współpracy w zakresie poprawy wypełniania funkcji rodzicielskich.
2. Dysponowanie specjalistyczną kadrami świadczącą pomoc na rzecz rodziny.	2. Duże obciążenie kadry terapeutycznej w lokalnych instytucjach, np. terapeutów rodzinnych, niewystarczający zasób lekarzy psychiatrów dziecięcych.
3. Rozbudowana na terenie gminy infrastruktura społeczna m.in.: instytucje działające w obszarze wspierania rodziny.	3. Utrudnienia we współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy instytucjami wynikające z przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.
4. Rozwijająca się baza osób zaangażowanych w działania wolontarystyczne na terenie miasta Zwierzyniec i gminy.	4. Zagrożenie wypaleniem się osób angażujących się w pomoc osobom/ rodzinom.
5. Systematyczne podnoszenie kompetencji zawodowych przez specjalistów realizujących działania na rzecz wspierania rodziny	5. Brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia.
6. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-	6. Niewystarczające zaangażowanie oraz brak współpracy ze strony rodzin objętych

wychowawczych - zatrudnienie asystenta rodziny	wspieraniem asystentów (nieprawidłowe wzorce pokoleniowe).
7. Istniejąca baza podmiotów świadczących poradnictwo na rzecz rodziny.	7. Niska motywacja rodzin do korzystania z pomocy specjalistycznej, błędne, stereotypowe postawy wobec korzystania z pomocy instytucjonalnej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na wsparcie rodzin i podejmowanie innowacyjnych działań na ich rzecz.	1. Niskie zaangażowanie się rodzin w realizowane działania, trudności w rekrutacji rodzin do współpracy w ramach realizowanych projektów. Stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych.
2. Zmiana mentalności i świadomości społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych.	2. Osłabienie tradycyjnych więzi rodzinnych („pęd życia”). Wzrastająca liczba rodzin wieloprotblemowych.
3. Edukacja społeczna, rozwój oferty działań skierowanych do rodziców, mających na celu rozwój umiejętności społecznych rodziców oraz umiejętności wychowawczych.	3. Słabe zainteresowanie ze strony rodzin dodatkowymi ofertami pomocowymi.

7. Cele Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z terenu Gminy Zwierzyniec. Adresowany jest do rodzin z dziećmi, dotkniętymi przemocą, z problemem uzależnień, zagrożonych ubóstwem, bezrobociem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, niewydolnych wychowawczo, opiekuńczo, niezaradnych a także dla dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym.

CEL GŁÓWNY:

Pomoc rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1) Diagnoza środowiska rodzinnego:

- a) rozpoznawanie sytuacji rodzin w Gminie;
- b) analiza i przyczyny kryzysu problemów w rodzinie;

2) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- a) zapewnienie pomocy materialnej rodzinom wymagającym wsparcia;
- b) realizacja „Programu posiłek w szkole i w domu”;
- c) pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów;
- d) realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny);

3) Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym, aby mogły pełnić właściwie funkcje opiekuńczo –wychowawcze:

- a) pomoc w dostępie rodzinom przeżywających trudności do konsultacji specjalistycznych:
–Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Poradni Terapeutycznej, Poradni Leczenia Uzależnień;
- b) wspieranie kobiet w ciąży i rodzin zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem”;
- c) zabezpieczenie pomocy specjalistycznej;
- d) zapewnienie pomocy w formie wsparcia asystenta rodziny dla rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi;
- e) rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania problemów rodzin;

4) Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej:

- a) współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- b) udział w spotkaniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej;
- c) interdyscyplinarne działania zapobiegające umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, w tym pomoc:

socjalna, poradnictwo prawne, rodzinne, itp.;

5) Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, w szczególności poprzez:

- a) współpracę z przedstawicielami poszczególnych instytucji poprzez monitorowanie rodzin zagrożonych dysfunkcjami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych;
- b) doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodzin poprzez udział w szkoleniach, warsztatach oraz konferencjach;
- c) profilaktykę i edukację rodzin;

8. Realizacja programu

Gminny Program Wspierania Rodziny uwzględnia uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji działających na rzecz rodziny. Koordynowanie i inicjowanie zadań oraz programów należy do zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu. Program realizowany będzie we współpracy z instytucjami.

L.p.	Instytucja	Zakres współpracy
1	Urząd Miejski w Zwierzyńcu	Wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw na rzecz rodziny w zakresie kierowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny
2	Kuratorzy sądowi	Wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo – resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń sądu.
3	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu	Zaspokojenie niezbędnych potrzeb osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Doprowadzenie do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz doprowadzenie do integracji osób i rodzin ze środowiskiem. Umożliwienie osobom i rodzinom przewyciężenia

		trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji.
4	Asystent rodziny	Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego. Współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Koordynacja wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
5	Miejsko Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zwierzyńcu	Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do specjalistycznych form wsparcia poprzez kierowanie do Punktu Konsultacyjnego, organizacja, finansowanie i współfinansowanie wypoczynku letniego w formie kolonii z programem socjoterapeutycznym w szczególności dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu oraz przemocy w rodzinie
6	Zespół Interdyscyplinarny	Integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wspieranie

dotychczas realizowanych. Dla skutecznej realizacji założonych w programie działań, prowadzenia ewaluacji i monitoringu realizacja Programu winna opierać się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, innymi podmiotami oraz organizacjami. Realizatorzy zadań, wskazani w niniejszym Programie, zobowiązani są do przekazywania informacji i danych, niezbędnych do opracowania rocznych sprawozdań z realizacji Programu, Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu, jako instytucji koordynującej realizację Programu i odpowiedzialnej za przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu.

10. Źródła Finansowania Programu

Finansowanie 3- letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Zwierzyniec, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

11. Zakończenie

Przedstawione w Programie działania mają charakter subsydiarny, wspierający rodziny, mający wzmocnić ich zasoby i kompetencje w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Działania te mają systemowo wspierać rodziny, które doświadczają trudności opiekuńczo wychowawczych, a w konsekwencji pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji wynikających z jej istoty. Pozwolą również zatrzymać dziecko w jego rodzinie naturalnej lub umożliwią powrót do niej w razie czasowego umieszczenia w pieczy zastępczej. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe tylko przy współpracy instytucji powołanych do wspierania rodziny podmiotów, przy współpracy i współdziałaniu ze strony rodzin, gdyż osiągnięcie zakładanych celów w znacznej mierze jest zależne od członków rodzin, ich motywacji do zmiany sytuacji i przezwyciężenia trudności.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami.

Spodziewanym efektem ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie zjawiska patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.